

Grimstad Adressetidende

SIDEN 1856

Grunnlagt av boktrykker J. P. Nielsen.
Bekreftet utgave 6.381.
Internett: www.gat.no Tlf: 37 25 80 00
Redaksjon: Peer L. Andreassen

KONTAKT OSS

37 25 80 00

Kundesenter abonnement minske.gat.no

Tips oss på red@gat.no

Annonse annonser@gat.no

Alltid oppdatert på nett gat.no

PFU

Grimstad Adressetidende arbeider etter Vær Varsom-plakatens regler for god presseskikk. Hvis du har noe å si om PFU er klagen som behandles klages mot pressen i pressetiske spørsmål. Mail: pfu@ingr.no

DEBATT I ADRESSA

Har du noe på hjertet?
Skriv din mening til red@gat.no. Redaksjonen forbeholder seg retten til å redigere innlegg. Alle debattinnlegg må undertegnes med fullt navn.

Sint? Opprørt? Glad?
Si hva du mener i lokalavisen din. red@gat.no

– I starten var det protester og klaging

Anne Jortveit, nestleder i Norsk klimastiftelse – Norges grønne tankesmie, skriver i dette leserinnlegget om hvordan man gradvis venner seg til nye regler og påbud.

Lesernes mening: I 1969 flyttet mine foreldre, min storesøster og jeg fra Grooseveien i Grimstad sentrum til Skiftenes i Øvre Landvik.

Den gangen var det ikke påbud om kommunal innsamling av husholdningsavfall, og som andre steder i landet var det ikke uvanlig at folk hadde sin egen røy med husholdnings-søppel på eiendommen – eller også etablerte ei i naturen.

Langs fylkesvei 404 oppover mot øvrebygdene lå det ei stor røys ned mot vakre Syndlevann. Der var det stadig noen som stoppet og kastet søppel. Inne i Dalene – veien og området inn fra den nedlagte skolen på Skiftenes – hadde noen funnet det for godt å lage ei ganske stor røys der folk kastet søppel de ikke kunne brenne hjemme – mest blikkvekser og glass. Sånn var det mange steder.

Anne Jortveit, nestleder, Norsk klimastiftelse – Norges grønne tankesmie.

FOTO: CAMILLA HOVSTAD

Renovasjonskrav

Etter hvert kom det krav om renovasjon i Grimstad kommune, først i byen og deretter i bygdene. I Grimstad kommunes forskrift om husholdningsavfall heter det i dag: «Alle registrerte grunneiere og eiere i kommunen hvor det oppstår husholdningsavfall er pålagt å være med i den kommunale innsamlingsordningen.»

Noen protesterer når nye regler er på trappene, men så sant det er fornuft i dem og at vi innbyggere opplever at reglene bidrar positivt – venner vi oss gradvis til dem.

Et par nasjonale eksempler på dette er bruk av bilbelte som ble påbudt i Norge i 1975 og Røyk-loven som trådte i kraft i 1988. Begge deler førte med seg protester, men disse stilnet når vi som innbyggere erfarer fordelene i dem og godene med dem.

Et mer sjeldent syn

Mens det i oppveksten min var vanlig å se temmelig mye søppel liggende i veikanten, er dette nå heldigvis et mer sjeldent syn. Gjennom nye lover og regler som skal ivareta hensyn til natur og miljø blir vi alle sammen oppdratt og oppleverte.

Da jeg tidlig på 90-tallet jobbet i Grimstad Adressetidende, ringte en ansatt i kommunen med spørsmål om en av oss journalister kunne bli med innover til Fjæreheia. Der hadde noen kastet fra seg fem-seks poser med søppel – midt i et vakker skogsområde. Kunne Adressa skrive om ugrunnen?

På drøye to tiår hadde det å kaste søppel i naturen blitt noe som burde skrives om med stor forakt og til skrekk og advarsel.

Kildesortering

Nytt det siste tiåret er reglene om at husholdningsavfall skal kildesorteres. Ja, i starten var det protester og klaging, men etter hvert som tilretteleggingen har blitt bedre tror jeg de fleste av oss nå ville oppleve det som noe nær naturstridig hvis vi måtte kaste alt i samme søppelbøtte uten å kildesortere.

Selv om det er et veldig stort forbedringspotensial når det gjelder å faktisk gjenbruke det vi innbyggere har sortert, opplever det fornuftig og bra at noen av ressursene kan brukes om igjen. Her kan vi bare bli bedre.

Transformasjon

Som bytteeier i Grimstad de siste 25 årene er jeg stadig på Østerhus avfallsmottak. Som min lokale Ist gjeninnvinningsstasjon i Bærum der jeg bor – har også mottaket i Østerhus gjennomgått en transformasjon. På få år har sorteringen blitt mer finmasket, de ansatte guider og veileder slik at skrammelet havner på riktig plass.

Det er et større fokus nå enn før på at mye av det som tidligere var søppel kan få nytt og lengre liv i nye former.

Av stor betydning

Sorteringsarbeidet som gjøres

av oss forbrukere – og deretter av de ansatte på Østerhus avfallsmottak – er av stor betydning for hvordan vi får det framover. Både Norge og verden må forvalte ressursene vi har på en bedre måte enn de siste tiårene, med fokus på mindre forbruk av ressurser, på gjenbruk av eiendeler og på resirkulering av bestanddeler når noe ikke lenger er brukelig. «Bruk og kast» gir store klimagassutslipp, enten det dreier seg om småting du og jeg har hjemme – eller også store veier og bygg.

Det er heller ikke nok ressurser på jordkloset til at vi kan fortsette å øke forbruket som nå. Grimstad – og alle kommuner i Norge – må derfor bli mer sirkulære.

Klimamål

Sirkulærøkonomi er et av EUs hovedgrep i strevet med å nå klimamålene, og en viktig del av storprosjektet European Green Deal – eller EUs grønne giv. Denne storplanen skal bidra til at EU blir verdens første klimanøytrale kontinent og at økonomisk vekst skal kobles fra uttak av naturressurser. I EUs Circular Economy Action Plan er et av målene at vi forbrukere skal ha juridisk rett til å få tingene våre reparert. Et bra mål!

Mer reparasjon

Mobiltelefoner er et godt eksempel på hva vi har å vinne på mer reparasjon og mer gjen-

bruk. Disse har vi mange av også i Grimstad. Riktignok: Nordmenn kjøper nå færre mobiltelefoner enn før og beholder mobilen stadig lengre. Dessuten er det nå flere enn før som kjøper brukte mobiltelefoner, i følge Elektronikkbransjen. Men i vinter publiserte tyske Institut der deutschen Wirtschaft en analyse som viser hvorfor vi må reparere og resirkulere.

Et eksempel: Hele 210 millioner avlagte og ødelagte mobiltelefoner ligger per i dag i skap og skuffer i tyske husholdninger. Telefonene inneholder viktige råvarer som gull, palladium og platina – ressurser vi trenger mye av framover om vi skal klare å gjennomføre det grønne skiftet. Blir de 210 millionene telefonene resirkulert vil råmaterialene kunne dekke materialbehovet for uendelig mange nye smarttelefoner.

«Sirkulær forskning»

I prosjektet EUs Green Deal, klimarisiko og finansmarkedet, støttet av Finansmarkedsfondet, intervjuet jeg i vinter bærekraftsprofessor Kristine Falkgård. Hun arbeider i Fremtind Forsikring og er en av dem som har gått i bresjen for å introdusere begrepet «sirkulær forsikring».

Hva betyr det? Jo at reparasjon blir hovedprioriteten når det meldes inn materielle skader. Selskapet reparerer nå fire av fem mobiltelefoner og har også startet med hjemme-re-

parasjoner som bidrar til å øke levetiden til hvitevarer.

Målet er også å øke andelen brukte bildeler til rundt 10 prosent i løpet av få år.

Når forsikringsselskaper velger å reparere ødelagte produkter bidrar de også til å lage verdikjeder som igjen kan gjøre det lønnsomt å drive næringsvirksomhet innen reparasjon og salg av deler.

Redusere forbruket

De ansatte på Østerhus avfallsmottak og andre tilsvarende stasjoner har i årenes løp blitt gode guider når vi må kvitte oss med ting. Og vi kan alle bidra i den store dugnaden med å få ned ressursbruk og utslipp ved å redusere forbruket, gjenbruke og reparere.

Vi kan skjele til EUs Circular Economy Plan og etter spørre muligheten for reparasjon – også når butikkene helst vil selge oss noe nytt. Vi kan også kreve av våre folkevalgte at de legger bedre til rette for sirkulære verdikjeder.

Det er ingen grunn til at vi her i Grimstad, på Sørlandet og i Norge framover skal måtte være bekjent av å ha det bærekraftsprofessor Kristine Falkgård kaller en «fascinerende lav sirkuleringsgrad i Norge, sammenlignet med mange andre land».

Anne Jortveit

Nestleder, Norsk klimastiftelse – Norges grønne tankesmie
Grimstad / Bærum